

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)

Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.

LAPTULAJDONOS

AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	—	—	—	—	8 kor.
Félévre	—	—	—	—	4 ..
Negyedévre	—	—	—	—	2 ..

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

IMMACULATA.

(December 8-ra.)

Te Isten legszebb költeménye.
Örök virágzásoddal bájoló!
Te menny legtisztább tüneménye.
Te szent álomnál tündöklőbb való:
Köszöntlek égő hódolattal,
Szentlélek szűz arája, Máriai
Füzödjék koszoruba a dal
Fejed köré mint liljom-glória!

Amit a költő ihletében
Csak képzelettől elkáprázva sejt.
S mikor leírni vágyik ébren,
Az ámulat ködébe visszajejt:
Mindaz rózsákkal átövezve
Ragyog tebbened előn mint a nap;
Te együtt vagy a test s az eszme,
Halandók közt leghalhatatlanabb!

Csodállak, női tisztaságnak
E föld porán egyetlen remeke!
Felhőtlen fénye a világnak!
Tökéletes, — azért mégsem rege!
Te el nem hervadó virágszál!
Te gyöngé, meggyőző minden erőt!
Ki Isten szárnyán égbe szálltál
A megígért feltámadás előtt.

Nincs hang, dicséretedre méltó.
Szeplőtlenül Fiat szédre hajadon!
Elébe roskad a kevély szó,
S mint halk imádság reszket ajkamon...
Dalaim nevedet köszöntsék!
Cikázzon égbe a zengő ima:
Légy üdvöz, szeplőtelen szentség,
Mennysorság királynéja, Mária!

Rudnyánszky Gyula.

December 8.

Boldogasszony szeplőtelen fogantatásának ünnepét üli december 8-án az anyaszentegyház. Hat évtized előtt ezen a napon hirdette ki Krisztus földi helytartója az apostoli hagyományban már élő s elődeink hitében hozzánk is eljutott, fenséges misztériumot s az öröm, mely akkor s azóta az évfordulókon mindenkor áthatotta az egyházat, e kedves napon mindnyájunk szívében újraéled. Ezidén — sajnos — felette szomorúak az ünnep külsőségei: az eszközeiben nem válogató, alacsony, feneketlen önzés támadásai ellen védekezve, embervértől párázó atmoszférában ünnepeljük, csodáljuk, köszöntjük a makula nélkül való tisztaságot; legyen hát annál bensőségesebb a lelkek ünnepe.

Egyszülött Fiaának anyjául, a megtestesülés titokteljes csodájának eszközül választván ki a szent Születet az Úr, megóvta őt az eredeti bűn homályától, az emberi természet gyarlóságától és rosszra ösztönző hajlamaitól; megszentelte őt kegyelmeinek teljességével, hogy méltó legyen magába fogadni az örök tisztaság kútfejét, min-

den kegyelemnek forrását. Az isteni Gondviselés végtelenül bölcs szándékait alázatos lélekkel fürkészvén, valóban az imádat és hála felmagasztosult érzéseivel kell megköszönnünk mennyei Atyánk gondoskodását, aki a bűn nélküli, tiszta élet szeretetére, követségére e kedves ünnep mélységes tanulságaival is hathatósan serkent. Szent Fiaának anyját már fogantatásában megemelti az eredeti bűn folytától s a bűntelenség hasonlíthatatlan értékű drágakövével ékesíti őt: ezzel is figyelmeztetvén bennünket arra, hogy a siralom völgyében reánk leselkedő veszedelmek közül a bűn az, amelytől minden erőnkől menekülnünk s a földi lét ezer kince közül a tiszta szív az, amelynek megszerzésére és megőrzésére egész odaadással törekednünk kell.

A Szeplőtelen Fogantatás emlékeztetére rendelt ünnep hatvanadik évfordulóján legyen ami lelkünk ünnepe különösen mély és bensőséges. Kinn a nagyvilágban öldöklés folyik és orgiákat ül a gyűlölet; legyenek ami szívünk érzései annál fehérebbek. A kultúra világgrésze mind a négy sarkán ki gyúlt s évszázadok munkája árán tökéletesített gyilkoló gépek ércortoka hirdeti, hogy az emberi nem boldogításához sem a műveltség, sem a

Szalay Mátvás, Hunnia nagyhete.

(Budapest. Élet kiadása 1914. ára 2 K.)

Ha Szalay Mátvás könyvét helyesen akarjuk értékelni, három szempontból kell azt figyelembe vennünk, különben a könyvet csak félig értettük meg. Közhelyű tény, hogy irodalmunk szoros összefüggésben van hazánk politikai és szociális életével s egymásra kölcsönös hatással vannak. Irodalmi termékeknek egész sorozata fűződik egy-egy történelmi eseményhez, viszont politikai és szociális életünknek nem egy ténylet indították és valóstították meg írásos művek. Önkénytelenül is ezek a gondolatok toltak eszembe Szalay könyvének olvasásakor. Besenyei, Vörösmarty, Szécsényi, Tompa Mihály, Eötvös kora és működése, körülményeinek emlékei elevenedtek fel bennem, s úgy érzem nem

esalodom, ha azt állítom, hogy Szalay könyve is nemzeti életünk és irodalmunk szoros kapcsolatának szüleménye, a nemzet igazi megújódását szomjazó jobbjai gondolatainak, vágyainak hordozója. Ennek megállapítása után két kérdés vetődik fel előjáróban, amelyek a könyvnek ez irányban való értékét hivatva vannak eldönteni: t. i. eltalálta-e azokat az eszméket, illetőleg itt bajokat amelyek tényleg most a nemzetet foglalkoztatják és emésztik vagy nem, s milyen formában adott azoknak kifejezést? Az első kérdésre határozott igennel felelünk. Ha a háborús előtti időkre gondolunk (egyébként e tekintetben bár a javulási folyamat megindult, de azért még most sem sokkal különb a helyzet), meg kell állapítanunk, hogy igenis sok joggal és alappal festegte ostorozta nemzetünk mostani bajait és bűneit (hitetlenség, góg, erkölestelenség,

stb.) s helyesen mutatott rá azoknak — egyébként általánosan tartott — pár mélyebb okaira, illetőleg okozóira is. A bűn és baj listát s az okozatok sorozatát ki nem merítette, de ezt nem is várhatja senki egy költői munkától, talán inkább a föltt lehetne vitatkozni, hogy a magyarságnak inkább csak jöhíszemű passzív szerepet tulajdonított abban, hogy annyi bajok és bűnök borultak föléje, mert túl jószívű volt és mindenki bíz. Sajnos, mintha mi még sem volnánk ilyen ártatlanul szenvedők.

A második kérdés: helyes-e a forma, amelyben kifejezést ad gondolatának? S azt kell mondanunk: zseniálisan helyes. Minden bensőségebb lelkületet élő emberen, ha szeme végigsiklott nemzetünk szomorú, bűnös állapotján, önkéntelenül is a megújódás, s az ezt megelőző bünelismerés és bánat vágya szántott végig. Bár csak meg-

Oberbauer A. utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

gazdagság nem elegendő: az evangélium tanításának, az Isten iránti és felebaráti szeretet vallásának kell a lelkekben diadalt ülnie, hogy boldoggá legyen a világ.

Nehéz megpróbáltatások válságos idejét éljük, epedve várjuk az önző emberi lélek megújodását s az újjalakító munkát mindenikünknek a saját lelkén kell elkezdenie. A tisztalelkűség ünnepe legyen ennek a megújulásnak kiinduló pontja: a kegyelem eszközeivel ébresszük új életre lelkünket e napon s Krisztus akaratahoz formáljuk szándékainkat. Az ellenségeink feltékenysége és kapzsisága által reánk kényszerített háboruban se a gyűlölet vezessen, hanem az ezeréves ősi föld és faj szeretete s mialatt a sóvárogva óhajtott diadalmas béke eljöveteletét áldozatos adakozással, a szenvedők és csüggedők segítése és vigasztalása közepette várjuk: a saját lelkünk békeségén, tisztaságán, nagy terhek viselésére és mások önfeláldozó támogatására edző erkölcsi erőin különös gondossággal őrököljünk. A Szeplőtelen Szűz oltalma legyen velünk!

Gyulafehérvár 1914. XII. 3

† Guszta Károly,
erdélyi püspök.

Hogyan üljük meg Karácsony ünnepét?

Ma-holnap beköszönt a szeretet ünnepe s akik itthon maradtunk, fokozott buzgalommal könyörgünk a Béke fejedelméhez, árasztva el szeretetét a földön, adjon békét, győzedelmes, tartós békét népeinek. A távoli harcmezőkön lobogó tüzek mellett, avagy a fagyosan süvítő szél dermesztő hidegében

ismerné nemzetünknek, testvéreinknek lejtőre jutott része, hogy lejtőn jár, bár megismernek mindnyájan a minket fenyegető veszélyeket, bár megismernek és visszafordulnánk a lejtőről. Szalay könnve költői lelkiismeretvizsgálata a nemzetnek. Hogyne feküdt volna gondolatához közel a penitencia, hogyne jelent volna meg előtte Jeruzsálem római föltört síró Jeremiás képe, s a síralmak kapcsán az egész nagyhét főséges szertartása? S mi is úgy éreztük mikor a könyvet áprilisban először olvastuk, hogy a nemzetéért aggódó költő mondanivalójához legjobban illik a nagyhét hangulata s ettől már csak egy lépés volt, igaz művészi lépés, amely ezt a hangulatot a külső szerkezetben is éreztette. Mily mélyeség, drámai hatásuk a lekiációk, a zsoltárok végén művészi eszmélt sorok!

A második szempontot, amely az elbírálásnál latba esik, a könyv mottója adja meg: „Az új költészet addig nem a nemzeté, amíg nem nemzeti”. Nagy felületesség volna e sorok fölött végigsiklani. A szerző bizonyára nem azért nyomatta ezt a második oldalra, hogy azon is legyen valami, hanem mert mondani akar vele valamit s nem is olyan nehéz, nehéz kitalálni, hogy mit. Úgy a profán, mint vallásos költészetünkben az utolsó évtized alatt erősen

katonáink lelkében bizonyára feleled az elmult karácsonyok békés hangulata, szívök megtelek csodálatos melegséggel s szeretettel visszaszáll lelkük azokhoz, akik itthon remegve, félve várják visszatérüket. De hány hősi szív fog aggódni, gondolni öveikre? Hányan fognak gyötrődni azon a kérdésen, van-e betevő fiaitjuk szereteteiknek? Érzik-e a szent nap melegét, örülnek-e az örvendezőkkel, avagy fázva, éhezve, könybelábadt szemmel nézik mások boldogságát?

Méltatlanok volnánk a magyar névre, megtagadnók keresztény voltunkat, lábbal taposnánk a szeretet törvényét, ha az értünk küzdő véreink lelki vajudása nem illelné meg szívünket. Hisz még az ősz hervadása is fájó érzést kelt bennünk, sokaknak köny pereg le orcáján a vergődő madárka láttán, hogy ne fájna szívünk, hogy ne sirna lelkünk, amikor katonáink gyermekeinek szenvedését, örömnélküliségét látjuk.

Finoman érző lelkek a szeretet csodálatos leleményességével már a módját is meglették a szenvedések enyhítésének, a szívek felemelésének. A Szent István Társulat vezetősége az összes fővárosi katolikus nőegyletek támogatásával, a katolikus Karitászt védnöksége alatt elhatározta, hogy a hadbavonult gyermekeinek felruházására és megajándékoztatására céljából karácsonyi bazárt rendez november 29-től kezdődőleg palotájának dísztermében (Budapest, VIII. Szentkirályi u. 28.) A nagyarányú előkészületek máris sejteni engedik, hogy ez a jótékony-célú bazár egyedülálló lesz a maga nemében. A pompás tervek és nagyszerű ötletek egész sora fogja a közönség érdeklődését lebilincselni: kapható minden, amire kiesinynek, nagyoknak szüksége van, ami jó, szép és hasznos. A kapható dolgok között azonban kétségkívül a szeretet-doboz fogja a legnagyobb sikert aratni. Kiállítása csinos, egyszerűen izlése, tartalma hasznos és örömetkeltő s többféle alakban kerül vásárra. Árusítani fognak katonáinknak megajándékozására karácsonyi szeretet-dobozt 3 korona árban és sebesült katonáinknak ajándékozható szeretet-dobozt

tért hódított az u. n. modern szymbolikus illetőleg misztikus irányzat, amely irányzatnak minden művésziessége s szépsége mellett meg volt és meg van a nagy hátránya, hogy csak kevesen, csak a beavatottak értik, a többiekre még a nagy intelligencia számára is azonban érthetetlen rebuszok. Olvasó közönségünket készületlenül, ránevelés nélkül találta az új forma s ennek következtében meglehetősen idegenül hagyta. „Az új költészet addig nem a nemzeté, amíg nem nemzeti”. Szalay kötetében arra a feladatra is vállalkozik, hogy közelebb hozza a nemzet szívéhez és gondolatvilágához az új költészetet. Teszi pedig ezt azért, hogy a mindenki által ismert témákat dolgozza fel szymbolikusán, amelynek megértését a prózában írt helyzetfejtések még könnyebbé teszik. Két célt szolgál így egyszerre: összeforrasztani törekszik a nemzetet az új költészetet, amikor nemzeti tárgyat szólatalt meg rajta, másrészt iskolázza olvasóját a szymbolumok megértésében. Mert az bizonyos, hogy aki laikus elolvasta Szalay könyvét, az érzeke és értelme nyer a szymbolumokhoz. E tekintetben tehát Szalay könyve nemcsak egy határozott plusz, de ugyszólván első is s föltétlen szolgálatot tett az új irányzatnak.

(Folytatjuk)

1 korona árban. Ezenfelül katonáink gyermekei számára is kaphatók lesznek karácsonyi ajándékdobozok két és három korona árban.

A bazár tisztia jövedelmét teljesen katonáink gyermekei javára fogja a nemeslelkű Társulat fordítani.

A mód tehát meg van. Mit érne azonban a legpompásabb ötlet, ha hiányoznék a társadalom szerető, megértő közreműködése. A szeretet lánglelkű szózata is elvész a néma éjszaka csendjében, ha nincsen fogékony szív, amely igéit lelkébe zárja. Mit érne Erdősi Károlynak, a Szent István Társulat vezérigazgatójának és lelkes táborkarának igyekezete, fáradozása, ha közönségünket hidegen hagyná a szenvedés, a nyomor minden fájdalma.

Pedig, ha a magyar katolikus társadalom úgy igazán összefogna a nemes cél érdekében, mennyi könyvet törülne le, hogy enyhítsük az amúgy is égő fájdalom hevet. Mutassuk meg egyszer, hogy mi nemcsak akkor érzük nemcsak akkor vagyunk fogékonyak a szenvedés iránt, ha cserébe országvilág értesül jötteteinkről! Gondoljunk arra, mit mondott a Mester egykor: Ne tudja a jobb kéz hogy mit tesz a bal! Vegyük figyelembe, hogy az életben azok a legnemesebb mozzanatok, amikor kiemeljük magunkat az önzés posványából, s a mindent átölölő szeretet tölti be szívünket. Ilyen nemes, felemelő érzés az, amikor tudjuk, hogy másoknak örömet szerezünk, hogy mások szenvedéseit enyhítsük, mások testi-lelki sebeit gyógyítjuk. Ilyen alkalom ez a vásár is! Hiszen voltaképen nem is arról van szó, hogy valami nagy összeget áldozunk hanem arról, hogy szükségleteinket ezen bazárban szerezzük be. Az az egykét szeretet-doboz, melyet elajándékozunk, még nem teszi ki olyan összegetek amit ha igazán megszívleljük a szeretet szavát megéreznék.

A szeretet szava olyan, mint lágyhangú szimfóniák halk, édes muzsikája. Nem kiabál, nem a dobpergés ideg ingerlő zúgása, s a felemelkedett szív, a nemesen érző, igaz ember megérti szavát. Hiszük, hogy sokan vannak ilyenek az országban, akik megértik a nemes hívó szózatot és segítségükre sietnek azoknak, akik éheznek, fáznak nyomorognak, mert mindenük: szerető édesapjuk értünk ontja vérért a harcéren. Gondoljunk ezekre is, gyermekeikre is; legyen ez a karácsony igazán a szeretet ünnepe, melynek melegét, boldogságát mindenki megérezze széles e hazában.

A Szent István Társulat már most elfogad előjegyzéseket a szeretet-dobozokra s kívánatos, hogy a vidékiek minél előbb bejelentsek, mennyire van szükségük, hogy a forgalmat akadálytalanul lehessen lebonyolítani. S ha hallgatunk szívünk részvételjes szavára, ha teljesítjük az értünk küzdők iránt kötelezéseinket: ez lesz Szeretet ünnepének legméltóbb, legszebb megülése.

Főpásztorunk utja.

Gyergyóban is volt a Püspök.

Csoda, hogy nem roskad össze a Szászrégen felől Gyergyóba robogó vonat, mikor nov. 24-én d.u. oly sok áldást és kegyelmet szállított a híres ditrón áthaladva Gyergyószentmiklósról!

Mert a gyergyószentmiklósi püspök-

látogatás igazán a Szentlélek bőséges ajándékainak feledhetetlen két napja volt. A Szabó Gyuri bácsi öreg sekrestyése (tán Kósa, vagy Pósa a neve) egész Szilveszter-éjjelén sütötte az ostyát, s az áldoztatásnál mégis komoly zavarba jöttünk a pártikulák elégtelensége miatt. Városi tisztviselők, tanárok, tanítók, gimnázisták, kisebb tanulók, tengernyi nép, s a kórházak betegei járultak a szentséghez. Püspök Atyánk szívhez szóló hívó szavára. S apostoli intelmeinek hódító varázsa alatt a jó székely nép háborus korszerűséggel ostromolta meg a sok gyóntató székét. Volt dolga a szegény Pucher bácsinak is a gyergyóiak között, akik annyi időt sem engedtek neki, hogy az ő rendes porció virzsináját békés egyfolytában elpipálhassa.

A nagy apostoli misziót egyébként semmi külső fény és pompa sem zavarta meg; ünnepélyes fogadtatások sem voltak, de aki lelki vigasztalásra szorult, az előtt nyitva állott a főpásztori szállással átvarázsolts plebánosi dolgozószoba ajtaja. A kórházak szenvedő lakóiról nem is szólunk, akiket sokáig boldogokká tettek a püspöki látogatás áldásos percei.

Takó főesperes s a környékbeli napokat (Péterffy dr., Kiss D., Zonda, Kimpian stb.) lebilincselő kedvességgel fogadta a főpásztort, a templomi funkciókban való segédkezésük jutalmául pedig Szabó esperes fogadta terített asztallal a kedves vendégeket. Elvei fenntartásával, melyet tisztelettel respektált a pápi gyülekezet, az átkos alkohol hiányának elfeledtetésére négyféle vizet is szolgáltak fel nekünk, wie folgt: a) borszéki, b) kászoni, c) csomafalvi és d) hűs „Hebe” forrásvizet. Ebédék alatt a Vákár Artur figyelmességéből a legíríssebb háborus sürgönyjelentéseket olvastuk föl.

Csütörtökön bérmlás is volt, s délután már tovább indult kegyelmes Atyánk Csikszereda felé, miután egy izletes örmény ebédet fogyasztott el a püspök jelenlétének gyermeki boldogsággal örvendő gyergyói pápi gyülekezet. „Gavisi sunt discipuli, viso Domino”.

(Dr. F.)

Csikszeredában.

Csikszeredában még a vonatot is lelkes éljenzéssel fogadta a múlt csütörtök este az állomásra gyűlt előkelő sereg, hálálul azért, hogy oly kedves és epedve várt vendéget hozott, mint Erdély főpásztora. Az állomásnál dr. Szekeres plebános fogadta rövid, meleg hódolatos szavakkal kegyelmes Atyánkat, de ott volt a törvényszék is testületileg a püspökerkezésnél. A csinos kis plebánia templom alig bírta befogadni a püspöki vecsernyére beözönlő híveket. S mikor kegyelmes urunk a szöszékre lépett, oly boldogok voltak, akik apostoli aranyzvavit hallhatták, s úgy sajnálták, hogy a meglehetősen hosszú beszéd nem lehetett legalább valamivel még hosszabb.

Pénteken iskolák látogatása, Csiksomlyó, árvalház, (tanfőképző is) s aztán egész délután és este gyóntatás, mint a következő napokon is. Szombaton sebesültek és egyéb betegek látogatása, vigasztalása, gyóntatása. Vasárnap vég nélküli áldoztatás, ép és csonka katonák s

fehőtt hívők megbérmálása, minden egyes esetben egy-egy feledhetetlenül szép allocutió ráadásul, — ezek vették igénybe Csikszeredában is minden idejét a jókedvvel, fáradhatatlanul apostolkodó kegyelmes Atyánknak, „A diákok püspöke” — így nevezte őt egyszer boldogult X. Pius pápa, természetesen a diákok öröme volt elsősorban is szeredai tartózkodása alatt.

Lelkiük alapos megkeféelésben (mind meggyóntak), szellemük egy kis pihenésben (szombaton vakációt kaptak!) s tesztük egy kis megengedhető elkényesztetésben (egyszer 7 óráig alhattak!) részesülhetett, s ezt mind az ő püspököknek köszönhetjük.

Ugyancsak vasárnap Király Aladár alispán neje a kath. hitvallást volt szerencsés kegyelmes püspök Atyánk előtt a gimn. kápolnájában letenni, aminek a jó Bencéi bácsi is boldog tanúja volt.

De advent első vasárnapján a megyei kórház szenvedő lakóira is bőséggel hamatoztak, kegyelmet, áldást, égi mannákat, örömet az Egek. S akik szenvedésükben azt hitték, hogy a jó Isten megfélekedett róluk, boldogan ábrándultak ki csalódásukból, s kezdték érezni, hogy ellenkezőleg, talán soha ily közel nem volt hozzájuk az Isten országa, mint a püspöklátogatás e napjaiban („propior est vestra salus, quam cum credidimus”). Azon betegek és sebesültek, kik valahogy eleszozoghattak a gimnázium kápolnájába, a kegyelmes Atyánk szentmiséjénél áldozhattak s ott vehették esetleg a bérmálásban az erősítő Szent Lelket. Ezeket a dítrói Csibi Béla cugszűrer vezette. A súlyos betegek pedig, miközben azon szomorkodtak „hogy ők betegszobájukat el nem hagyhatják s a misére kimenő irigylésre méltó társaik boldogságában így nem osztozhatnak, örömkönyvek közt vették észre, mint változik át betegszobájuk hírtelen egy kis kápolnává, mint épül fel közepén egy oltár, mint gyúlnak ki a gyertyák, mint ölt előtük miseruhát a dítrói káplán, mint folyik az adventi szentmise, mint telik be boldogsággal mindenkinek szíve. ... Szegény betegek, megható volt nézni, mikép akartak az evangelium magyarázat előtt né-melyek egész önkéntelenül is ágyukban föllállni, s mint roskadtak fájdalmas nyögéssel tehetetlenül párnáikra vissza! Szent áldozás előtt és után egy örmester a „Bizzál fiam!”-ból hangosan előimádkozott. Megáldoztak a sebészet és belgyógyászat paciensei valamennyien, a járványkórház elkülönítettjei, s a kórházi ápoló személyzet. A derék dr. Hirsch sebészeti főorvos is szívesen, sőt kifejezett hálás érzülettel fogadta püspök urunk azon jóindulatát, hogy betegeit a vallásnak ily kedves vigaszaiban volt kegyes részesíteni. Kegyelmes Atyánk pedig már azért is a legnagyobb örömmel adott e megyei kórháznak alkalmat ily kiváltságos kegyelmek élvezésére, mivel úgy a belgyógyászati mint a sebészeti osztályokban szerzett tapasztalatairól csak a legmagasabb fokú elismerés hangján nyilatkozhatott. Ámde most már „Claudite iam rivos pueri, sat prata bibère”, a kemény csikországi hideg s a szakadatlan munka kegyelmes Atyánk egészségét a legnagyobb óvatosság mellett is kissé kikezdetta. Ha a hűlés miatt nem, már a sok gyóntatás és

allocutió miatt is felmondta volna hangja a szolgálatot. A főpásztor berekedt, s hogy a hűlés komolyabb fejleményeitől meglehessen óva, kénytelen volt engedni a jóakaró kéréseknek, s ellátott további terveitől. Szegény Kézdivásárhely, Szeben, Kolozsvár, Budapest, szomorú szívvel kell a hírről értesülniök. De utóvégre e városok is szeretik annyira kegyelmes Atyánkat, hogy önzetlen szeretettel, készséggel lemondjanak programjukról, s mondják ők is velünk főpásztorunk előtt Vörösmarty szavait:

„Oh légy vigyázóbb drága életedre,
Hisz jól tudod: ez nem csupán a tiéd!”
(Dr. F.)

Sebesülteink és betegeink karácsonya.

Ma-holnap beköszönt a szeretet ünnepe; a karácsony. Reánk, akik itthon maradtunk nagy kötelességek háramlanak, hogy igazán a szeretet ünnepevé avassuk azok számára is, akik a csatatérről kimerülve és betegen visszatérve, megleg családi félszűkiüktől távol kórházainkban színylődnék. Sebesülteinknek, betegeinknek is juttassunk karácsonykor szívünknek szeretetéből egy-egy fémsügárt, mert megérdemlik, hisz ők is „érted szenvedtek én édes hazám”. Megérdemlik ép úgy, mint a zordon tájakon küzdő testvéreink!

Karácsony estéjén a kórházak fehér, komor termeibe örömet és boldogságot kell varázsolnunk azáltal, hogy felállítunk mindenütt egy fát tele fényvel és ragyogással és adunk mindegyik lakójának valami esekélységet, valami ajándékot, hogy lelkébe visszazárljon a gyermekkor gondnélkülisége, hogy emlékeztesse őt arra a nagy és értékes ajándékra, amelyet az isteni Gyermekek hozott e földre.

Érezzük és tudjuk mindnyájan, hogy így kell tennünk, de a kivételnél igen sok nehézséget találunk. Anyyira megáldoztatott már bennünket ez a háború, és annyira várja még most is áldozatkészségünket, hogy ilyen látszólag fölösleges, de valójában szükséges kiadásokra alig merünk gondolni. Nem is gondolok itt én pénzbeli kiadásra, csak a szeretet találékonyására.

Mindenütt vannak erdők és bennök fenyvesek. Elmegyünk a birtokoshoz és megkérjük, hogy ajándékozzon egy fát, az Isten is megáldja érte. Adni fog örömmel, készséggel. A fára gyertyát, cukrot, ajándékokat is könnyen szerezhetünk. A kereskedők szívesen adnak 4-4 drb., talán kissé már megrongált állapotban levő cukrot, egy pár almát, narancsot, melyeket megaranyozunk, hogy jobban és többet mutassanak. Az ajándékoknál nem kell értékes dolgokra gondolnunk, csak esekélyiségekre. Mindenkinek van valami nélkülözhető tárgya: egy tárcsa, pipa, kis kés, kép, tükör, fésű, szappan, bajuszkefe, emlék-pohár s megymás. Elmegyünk házról-házra, elkérjük és karácsony estéjén átadjuk betegeinknek egy kis ünnepség keretében, meghívott vendégek előtt.

Az ünnepély álljon egy-két karácsonyi énekből, egy beszédből s valami humoros monológból. Gimnázisták, elemis-

ták *) szívesen vállalkoznak az éneklésre, csak legyen aki vezeti őket. Mindenhol vannak olyanok, akik értenek az énekhez; megkérjük, hogy a nemes cél érdekében szervezzenek egy énekkart. Nem nagy dolog! Nem is kell föltétlenül művészesnek lenni, fő az, hogy a szívből jöjjön és a szívhez szóljon. A beszéd és monológ elmondására is tömegesen fognak vállalkozni, csak meg kell pendíteni a húrt. Nem fog kerülni egy fillérünkbe se és mégis nagy örömet fogunk szerezni vitézeinknek.

Szervezzék hamarosan minden kórház egy karácsonyi ünnepélyt rendező bizottságot, amely elvül tüzze ki, hogy pénzt nem kér senkitől. A bizottságba vegyünk be az ifjúságot is, fiúkat, leányokat egyaránt, akik ifjúságuk minden lelkese-
désével fognak dolgozni a siker érdekében. Ha így teszünk elérjük célunkat, sebesülteink és betegekünk felvidámitását!

Cs.

* Papnövédekéik is!

Szerk.

Siralmas igaz történet.

(újabb lelet a bronz-korszakból.)

Kele vitéz rozsdamarta kelevésze vágyott a munka után. Harmincból huszonhét éve pihent már: de a háború szele munkára ébresztette. Oh hisz a háború jól jövedelmező valami — egyesek javára, zsebére; kik ráülnek a pénzre. . . Pénz! Oh édes szó. S még édesebb a valóságban, ha belőle sok van. Csak az kell. Egyéb semmi. Sem lelkiismeret, sem munka. Még áldás sem. Legyen az másé: csak a pénz, az imádott pénz Kele vitézé.

Útnak is eresztett rövid és hosszú embereket, hogy az eddig még soha oly éles, fényes kelevésnek dolgot, munkát szerezzenek — de csak a pénz olvasásban, elraktározásban. Pénzraktár mint saját tulajdona! és nem másokkal megosztandó szövetkezeti haszon, vagyon; hol csak 200 %-re dolgozhatom. Igen p é n z r a k t á r ! nem kemence raktár. Mert a befűtött kemencék néha szagosok. A pénznek nincs szaga. Ennek illatát ki nem szaglássza semmi fiánca orra. Még szent Antal se tud róla, bármint is hajtogatja szünetlen köszönő fejét. . . Ezért tehát csak talpra, munkára Kele vitéz! Neked is kell már valamit tenni a látszatért. . . tényleg a búsás haszonért. S világba kiálthatod: mindez a „hazáért”!

(Itt már hiányos letöredezett a lelet.)

Tehát munka áll előtte. Vajon hol is kezdje? Ha már hadba állott, nincs megretirálás. Ámításokkal nem vonulhat vissza — mint ezt tenni szokta. Most már élet vagy halál. Milyen is lehet a halál a háborúban? Próbáljuk ezt ki. Gyászmagyarkáját vállaira kapja. Kelevészet izmos karjaiba fogja s ellenségének nézve a dús fényes erdőt, harsány hangon behuny szemmel bátran neki rontat, miglen minden pozdoriába nem dönt.

Ámde szemesé a világ . . . ezt ő régen tudja, nemtelen pedig a dús alamizna. . . Most is a behunyt szem megbosszulja magát, a sok ág és tüske éktelenül összehagotta arcát.

Mást választunk, nem a halált. Hisz tudom én mi az élet — a kényelmes jó élet. Amikor látszatra dolgozhatom s ha-

lomra gyűl imádott vagyonom. A kártyázás is nagyon jövedelmező dolog. . . kivált most, mikor kergetniük kell a királyt. Csakhogy három királyból nem mindig mondható be — négy, mert a negyedik véletlenül arcul vág. Ez is arcon sebesít, hogy lássa a világ. Mást. . . - valami olyat, mi elolvad s mégis hat.

Áh, találékony eszem! Megvan. Legközelebbi rokonom: a jég, a jég . . . Ezt maga az ég ingyen alakítja; hozzá a vizet a frank nép hőven szolgáltatja. Jégszállítás nagyban — ezt már kiprobáltam.

Jég a gyors mozgás képződménye. Pedig mozog a föld. Nagyon befűtöttek a világnak. De le kell hűteni ezt. S mivel más? mint — jéggel. Oh böles eszem, mely egyedül irányítottál egész életemben, mert szív sohasem volt keblemben — köszönöm, hogy megsegítettél e nagy tervemben is. S nem kerül semmibe; nincs kockázat s ontod előmbe a pénzt — a sok pénzt.

Készítünk tehát alkalmas helyet a pénznek. Ugyan mire valók itt ágyam fölött e szekrényben a könyvek? Valamikor talán Kratesz filozofus mondta, mikor mindenét elhagyta, könyv a papok dolga, a jó pap holtáig tanulja. Én hadi szolgálatban vagyok, hazámnak szolgálók, nem a tudománynak, ezért fordított ez nekem mindig hátat: félre a könyveket, teljen a hely pénzzel. S meglévő vagyonát esténként számlálja, asztalára rakja és pedig mind ércben. 1, 10, 100, 1000 egy bataillon tíz, husz, harmincezer, szép hadseregem van. Ide ide sorba, fel a könyvtartóba. Héj! a jégnek ára megtölti ezt nyomva.

S lázban égő fejét hajtja nyugvóra.

(Itt ismét töredezett, majdnem kibetűzhetetlen a lelet. De valami újabkori jóakaratu író legnagyobb szerencsére részben kiegészítette.)

Álmaít aludta, szépen szövegezte terveit hős Kele. Keblét betöltötte a sovárgott pénz mámorra. De a háboru gyötrelme is rémitette. Közben közben karjaival hadonázott. S a könyveket elbíró gyöngörözga állvány a pénz súlya alatt reá omlott; s a 30 ezer ezüst pénz, az imádott minden . . . őt maga alá temette.

A zajra berontó szomszédok csak a pénzhalmazt találták az ágyon. Keresik a gazdát. Meglelik a nagy halom alatt a tervező Kele szétzúzott fejét.

Mi baj? Mi történt? kérdik a szomszédok. Kele ajkáról e sóhaj szállott el: „Shrapnell!” csak ennyit vitt s küldött a tulvilágról.

Ki hitte volna, hogy világ kezdete óta meg volt a pénznek átka!

H I R E K.

— **Főpásztorunk** áldásos apostoli útjáról kedden e hó 2-án székhelyére visszaérkezett.

— **Az első hajnali mise** nov. 30-án volt a székesegyházban; tartotta Zomora praelátus fényes segédlettel. A hívek között feltűnő szép számban voltak sebesült katonáink.

— **Szentóra ájtatoságot** tart az oltár-egylet vasárnap, december 6-án az irtalmos nővérek templomában este 5—6-ig. Ez alkalommal a háboru idejére való ke-

resztúti ájtatoságot tartunk. Minthogy a keresztút betölti a teljes órát, ez alkalommal szentbeszéd nem lesz.

A gyönyörű keresztúti aktuális imákra felhívjuk a hívek figyelmét.

— **A zalatnai Oltáregyesület** i. hó 13-án a Caszinó kör helyiségeiben, a Vöröskereszt javára hazafias estélyt rendez.

Műsor: „Ave Maria” Schubertől Konzertino. Zongorán előadja: Emőd Mariska úrléány, hegedim kíséri Szekál Mihály. 2. Ünnepi beszéd, tartja Balázs Ferenc praelátus-kanonok úr. 3. „Kuruc noták” előadja a leány énekkar, zongorán kíséri Széles Gizi úrléány. 4. Hít, remény szeretet, alkalmi hármás jelenet, írta Záknoffy Antalné, előadják: Széles Gizi, Krump Mici, Krausz Elma úrléányok. 5. „A sebesült” jelenet a harcterről, írta E. Kovács Hermin, előadásra átdolgozta Záknoffy Antalné.

Szereplők: Csató Gyula, sebesült. . . Ottó László úr. Mária, személyesítője . . . Pottje Annus úrléány. 3 kis angyal, Svarc Mici, Dóri és Irénke. Orvos, . . . Húszár Benő úr. Ápolónő, . . . Tréger Zseni úrléány. Egy szanitéz katona, . . . Bezenszky Ferenc úr. Egy második szanitéz katona Ádám Lajos úr.

6. A cenzstochau legendája, Kiss Menyhértől, szavalja Barna Margit úrléány.

Belépődíj: I hely 2 kor. II. hely 1 kor. állóhely 60 fillér. Felülfizetések, tekintettel a nemes célra, köszönettel fogadtnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

— **A Vöröskeresztgyelet csikszeredai** városi választmányának ügyvezető bizottsága nov. hó 26-án népes értekezletet tartott Ujfaluú Jenő dr. vezetésével. Több üdvös határozatot hozott. A harctéren küzdő és a csikszeredai két kórházban sebesülten fekvő vitéz harcossaink karácsonyi ajándékára gyűjtést rendez s erre a célra fordítja a 29 - ki matiné jövedelmét is. Kimondotta a kórházi uszonák rendszerezését is. Fejér Sándornét és Bodor Gyulánét kérte fel az uszonakiosztó bizottságok elnökekül. A kórházi fehérműk javíttatására és állandó rendben tartására Boeskor Emikét, Császár Jolánt és Szlávik Ferencnért kérték fel. A sebesülteknek az állomásról való behozatalát és elhelyezését intéző bizottság vezetője Merza Jánosné lett. Ezenkívül több indítványt is letárgyaltak. Megjegyezzük, hogy Csikszeredán a Vöröskereszt Egylet városi választmánya csak a közelmúltban alakult meg. S a rövi idő alatt is nagy tevékenységet fejtett ki az egyesület céljának megvalósításában. Tagjaink száma ma már megközelíti a 300-at. Az ügyvezető bizottság 40 tagú.

Elismeréssel és dícsérettel kell felemlíteniünk, hogy a városi választmány megalkalulása előtt a csikszereda- zsgödi Oltáregyesület, Bodor Gyuláné elnökkel, Császár Jolán, Gönczy Árpádné és Szlávik Ferencné elnökökkel az élen, fejtett ki nagy tevékenységet az internatus épületében levő tartalékkórház felszerelése s a sebesültek gondozása körül.

— **Sebesült katonákat szállító vonatokat kísérő papok figyelmébe.** Bjélik Imre dr., tábori püspök úr nov. 28-án átiratot intézett az egyes egyházi négyei hatóságokhoz, amely a következő útutasításokat tartalmazza a vonatkísérő papok részére: A

tábori püspök ír mindenk előtt örömet fejezi ki, hogy felhívására oly nagy számban jelentkezett az egész monarchia kath. klérusa a vonatkísérésre, s közli, hogy a célra már 450 igazoló jegyet adott ki. Továbbá, minthogy a tábori püspökségnek nem állott jogába a kísérő papok részére a vonatokra ingyenes utazást engedélyezni, ezért a végett eljárta a hadügyminisztériumban, amely elrendelte az illetékes katonai hatóságoknak (hadtestparancsnokságok, vagy pedig a csak helyében működő hatóságok) hogy a sebesült szállító vonatok kísérésére kijelölt civilpapokat igazolványokkal lássák el. Ezen igazolványok alapján szabad utazásuk van a sebesülteket szállító vonatokon és igényük van a napszakának megfelelő díjtalan étkezésre az étkező állomásokon.

A vasúti állomásokon joguk van az ideiglenes megszálláshoz a törvényben megszabott díjak mellett.

Továbbá kijár nekik a II. oszt. vasúti jegy árának megtérítése állandó lakhelyiiktől azon állomásig, ameddig előre utaztak a sebesült szállító vonat elé és vissza lakóhelyükre, attól az állomástól, ameddig a sebesülteket kísérték.

Egyébb kiadásaiak fedezésére minden szolgálati napra 5 koronát kapnak. Az azon felül elköltött összegekről egyszerű útitámlákat állítanak ki és beküldik az illetékes katonai parancsnoksághoz, amely azután folyósítani fogja az összeget.

A hadügyminisztérium mindazonáltal feltételezi, hogy az illető papok nem fognak nagyobb utakat tenni a sebesültekkel, hanem csak kisebb távolságokra kísérik el őket.

Megjegyzendő még, hogy a fentti kedvezmények élvezésére a katonai hatóságoktól kiállított igazolványok jogosítanak, míg a tábori püspökségtől kiadott igazolványok csupán a katonai kórházakba való bejárást és jurisdikciót engedélyezik.

— **A gyulafehérvári ősrégi katedrálisban advent első vasárnapján** a növendékpapok gregoriánus énekeket adtak elő. Ezentúl ünnepélyes miséken és vesperákon állandóan ők fognak énekelni. Az ének vezetője dr. Drinkwelder Ottó, hit és zenetudor, salzburgi egyházmegyei pap, aki a főpásztor megbízásából oktatja a növendékeket nagy tudással és odaadással.

— **Tallózások.** Jelenleg 50,000-nél több katolikus pap van különböző nemzetek hadseregeinél. Pénzügyi körökben úgy tudják, hogy az egyház részéről hadikölcsön jegyzés 100 millió kor. körül van. Mit szél ehhez dr. Gathy úr? Az osztr. — magyar bank a kiadott 2 koronás papírpénzeket eddigi rajzával jobb papíron fogja forgalomba hozni. — 1915-ik évre eddig 73 különböző nyelvű kath. naptárról van tudomásunk, Vigyázzunk, hogy hiveink ezek közül vegyenek, ne pedig haszontalanságokkal és erkölcsi métellyel telt! Árjegyzéket küld a Sz. Istv. Társ. — Felhívjuk olvasóink figyelmét báró Vécsey Aurél gyulafehérvári theol. tanárnak a „Magyar Kultúra” legutóbbi számában megjelent aktuális cikkére: „A katolicizmus helyzete Oroszországban.”

— **Advent a várakozás ideje,** várása a boldog karácsonynak, a béke Fejedelmé-

nek. Soha sem volt aktuálisabb az advent, mint napjainkban; várjuk a győzelmet, várunk hazatérést a harcterről, várunk győzelmes békét. Teljenek meg a templomok mindenütt, szálljon az adventi, bús, bánatos ima erre a célra, Jézushoz a béke Fejedelméhez.

Advent első vasárnapján a székesegyházban kiadta a témát minden vasárnapra Balázs plebánosnak: Kicsoda Jézus? E témára készítette elő a lelkeket a kispapok megható, szép gregorián éneke.

— **Adományok a Vereskereszt Egyesülethez:** Állami elemi iskola III. o. leányaitól, Idrb. hősapka és 10 pár karmantyu; Szabó Irén 2 drb. hősapka; Butyka Sándor borbándi plebános, 10 korona; Zlamál Ágost főgimn. tanár 10 kor.; Fehér Miklós és neje 4 kor.; Kiss József és neje 2 kor.; Borbándi kath. hívek 6 kor.; Löbl Mór 2k. Szekál Ignácné 2 hősapka és 2 pár karmantyu; Nemes Piroska 10 párnát; Reit-höfer Jenőné 1 hősapkát; dr. Kontz Viktor-né 1 hősapkát és 1 pár karmantyu; Kereskedelmi bank tisztviselői 24 pár karmantyt. Ujabban Breckner Frigyes nagybemennyiségű szappant küldött a sebesültek fehérműjének tisztogatásához, úgyszintén Szendrey Viktor is küldött szappant. Ezzel kapcsolatban, szíveskedjenek lehetőségükhez mérten egy-egy kis szappant küldeni Ávéd Jákóné úrnőhez, hogy a fehérmű tisztogatása akadályokba ne ütközzék.

— **Hősi halál.** Súlyos veszteséget érte Köllő marosvásárhelyi alispánt. Fia Köllő Pál hadnagy, Német- Lengyelországban homlokán ellenséges golyótól találva hősi halált halt. A megdicsőültben Köllő László 1. éves theologusunk testvér- bátyát gyászolja. Nyugodjék békében hazánk szabadságáért hőiesen meghalt 22 éves ifjú!

• — **Matiné.** A Vöröskereszt Egyület csikszeredai városi választmánya nov. 29-én d. e. a vármegyeház tanácskozási termében sikerült matiné-t rendezett. Bevezetésül a főgimn. ifjúsága a Himnuszt énekelte. László Piroska Váradai Antalnak „Imádkozik a király” c. költeményét határozatosan szavalt. Csipak Lajos dr. „A szív tüzkeresetsége” c. mély gondolatokkal teli beszédében mutatott rá a világháború fel-emelő tanulságaira. Az első és utolsó ének-számot Dományánc Péter zenetanár tanította be és vezete nagy szakértelemmel. Eládozatos szívek adományaiból több mint 400 korona gyűlt össze vitéz harcosaink karácsonyi ajándékára.

— **Halálozás.** Gergely Antal kereskedő Zalánán, az oltáregyleti pénztáros férje, november 24-én életének 63-ik, boldog házasságának 25-ik évében, hosszas és kínos szenvedés után, jobblétre szenderült.

— **Karácsonyi postacsomagok.** A hadügyminisztérium sajtóirodája a karácsonyi postacsomagok küldését illetőleg a következőket teszi közhírré: A hadvezetőségnek, amely a tábori csomagok kézbesítésével jár, elhatározta, hogy december 5. és 15-ik közötti időben az összes csapatok számára engedélyezi a csomagküldést, a következő megszorítással: A csomagoknak az 5 kgr.-nyi súlyt és a 60 cm.-nyi terjedelmet (minden irányban) nem szabad meghaladniok. A csomagoknak ruhaneműeken kívül romlásnak ki nem tett ételműeket is szabad tartalmazniok, például

füstölthús, száraz kolbászokat, szalámit, sajtot, kétszersültet cacest, csokoládét, teát, konzervet. Cigaretták és szivarok is küldhetők. A csomagokat az időjárásnak ellenállóan kell elkészíteni, leginkább viaszvásznonba, vízhatlan szövöttebe kell göngyölni, vagy ládába helyezni. A címet magára a göngyölegre kell szembetűnően ráírni s benn a csomagban is el kell helyezni egy címmel ellátott papírlapot. Emléktárgyak küldése mellőzendő. Ha a csomag netán elvész, azért senkisémet vonható felelősségre. Egy ilyen 5 kgr.-os csomag küldési díja 60 fillér, amelyet bélyegben kell leróni. A nem kézbesíthető csomagokat nem juttatjuk vissza a feladónak, hanem azok tartalmát a legénység között osztják szét.

— **Ádám Éva** lapunk jeles tollú munkatársa a sebesültekért. Érdekes és ritka felolvasó délutánokban volt alkalmuk gyönyörködni a sebsiszentgyörgyieknek.

Ugyanis a városi díszteremben utazásairól négy felolvasást tartott s a nevezetesebb helyeket 120 vetített kép a hallgatóság elé tárta. A felolvasás keretében csaknem az összes európai országokról volt szó s ez a világháború közepette rendkívüli aktualitással bír. A gyönyörködtető s egyben nagyon tanulságos felolvasások a Vöröskereszt javára mentek. A kiváló írónő vonzó előadásában színes epizódokat, érdekes megfigyeléseket és úti tapasztalatokat hallottak. A felolvasások részletes műsora ez volt:

November 23-án, Román királyi udvar. Románia városai. Fekete tenger. Magyar kastélyok. Világhírű templomok. Kevlári bucsu. A Rajna mentén. Szerb intelligencia. Bosznia. A török nő élete.

Nov. 24-én: Olasz városok. Szokások. A tenger lakói. Vatikán. Pompei. Tűzhegyek. Jéghegyek. Halottégetés. Temető. Világhírű fürdők. Ostromlott belga városok. Waterloo síkján. Napoleon sírja.

Nov. 25-én: Berlińi képek. Királymesék. Hamburg Szászország. Genf. Fehérség birodalma. Montblank. Orosz anarchisták között. Páris Mária Antoinett otthona. A törpék országa.

Nov. 26-án: Fjor hazája. Svéd, norvég, dán képek. Hadihajón. Sarkutazó társaságban. Egy lap családnál. Tulipán földeken. Holland városok. Halászfalu a Zuider partján. Londoni furcsaságok. Angol tájak és városok.

Kezdeté minden nap délután 4 órakor volt.

— **Lelkiélet megújíthatása.** „Plebános úr nem engedné meg, hogy mi is meggyónjunk ha szombat délutánként a híveket gyóntatja? Megbeszéltük a dolgot mind eljövünk.”

Belső örömmel nézem a sebesülteket. Hogyne engedném, sőt elvárom.

És jöttek egyik a másik után, egyik-másik úgy még vérfoltos a zubbonya, hol botra, hol egymásra támaszkodva; elől még pedig korán reggel, zsufolásig megtelik az ovoda terme, hol szentmisére szoktunk összegyűlni és könyves szemmel járulnak az Úr asztalához.

És ez így van minden ünnep- és vasárnap, buzzóbban és buzzóbban forgatják a Reviczky Aladár féle „Bizzál fiam” c. katonai imakönyvet.

Közölük ott van egy cigányprimás aki

„Marci hácsinák” Marosvásárhely apátplebánosának buggó híve lehetett — hisz gyakran emlegeti őt és egy szép napon azt mondotta:

„Plebános úr, nem tudom mi az, én ugyan mindig szerettem a templomot és az Istent, de Marosvásárhelyt a templomban nem tudtam így imádkozni mint itt Ujgyházán az iskola termében, habár a falakon lévő macska- meg kakasképek zavarják az embert, ha imádkozni készül; eszembe jut, hogy ez nem is templom és mégis jobban tudok itt imádkozni mint Vásárhelyt. És úgy jön nekem, mintha jobban bíznék Istenbe, jobban szeretném most mint ezelőtt, most gyakrabban gondolunk Istenre.

És igaz van. Önkéntelenül nyilatkozik ezen egyszerű emberben a régi igazság; miszerint a csapások idején térünk leginkább Istenhez.

Igy a háború eredményezi a lelkek megújodását, adjon Isten, hogy tartós eredményvel.

— **A honvéd levele.** Alábbi levelet egyik honvéd hadapród küldötte Gyulafehérvárt lakó nővérének, ki szíves volt a levelet a „Közművelődés” számára átengedni.

A levélben említett Laci és Lajos a levélírónak testvérei. Az igazi keresztény magyar lélek őszinte megnyilatkozása e levél, s ha minden katonánkat ez a lélek vezetné, akkor máris miénk volna a diadal.

Pozsony 1914. nov. 1.-én.

Édes Mariska!

Ne vedd rossz néven tőlem, hogy csak néha kereslek fel soraimmal. Jelen levélem is csak azért bocsátom át, hogy értesítslek arról, hogy már a legközelebbi napokban újra marsirozom vissza a harctérre küzdeni a magyar dicsőségért.

Sebeim már végleg begyógyultak a Pozsonyi kórházban, hol jelenleg vagyok, de már holnap csapatomhoz utazom Nyitárára. Onnan pedig tovább messze északkelet felé, hol a dicsőséges 14-es, honvédek” vannak, a kraszniki és lublini ütközetek halhatatlan hősei. Büszke vagyok rá, hogy ezen ezred hadapródja és vitézségi éremmel kitüntetett hőse vagyok én is!

Már 15 ütközetet és több szuronyrohalmot végig éltem, de ha visszamegyek és a jó Isten megsegít, úgy még többen is részt veszek még.

Most pedig azt írom le neked, hogyan szereztem a kitüntetést, melyet csak otthon közölt velem megsebesült századosom.

Aug. 26-ika volt, mikor mi 14-esek üldöztük az ellenséget, kik egy magaslaton voltak erősen elszáncolva. Hiába minden fáradozásunknak nem bírtuk őket onnan visszazoritani. Egyszer csak a hátunk mögött megszólal az ágyú és a hatás borzasztó volt. Amint az ágyuk elvégezték hőséri munkájukat jött a parancs: előre! Az ellenség megmaradt része vad futással menekült! Mi a nyomukban. Egy faluhoz érkeztünk! Kezdenek ismét fütyülni a golyók tejuék fölött. Egyik- másik közülünk elesik. Fele sem tróia! Az ellenség a falu pajtáiból és házából löi! Előre fiúk! Rohanj! Hangzik a kiáltás s mi rohanunk a falunak. Én és három emberem épen egy pajtával megyünk szembe; melybe sok orosz volt. Lönek! Maradt 2 emberem.

Előre fiúk! Be a pajtába! Megkezdődött a mérszárlás. Hol szúrta hol ütötte. A másik kettő is dolgozott erősen. Az ezredes karját átlövöm, ki le akart löni! Vége a harcnak! Az orosz katonák a fegyvert eldobják, kezeiket az égnek emelik. Eredmény: 1 ezredes, 1 főhadnagy, 8 ember, 5 halott. Ezért kaptam a kitüntetést. Az ezred az nap kb. 1800 foglyot ejtett zsákmányul, több gépfegyvert s löszkerocsit.

Most pedig búcsúzó! Búcsúzó, mert néhány nap és ott küzdök újra, hol jelenleg Laci és Lajos is vannak. Lehet hogy még beszélek velük is a harctéren! A jó Isten, ki vezérelt bennünket eddig, nem hagy el ezután sem, hisz én is kérem őt minden nap, hogy legyen velünk. Ha pedig az Ő akaratából meg kell halnom, úgy nyugodtan megyek eléje s megmondhatom: Uram, bevégeztem munkám melyet reám szabtal, hősiessé haltam meg a magyar haza jövő boldogulásáért. Isten veled Mariska! Tábóri cimem megjírom, ha elindulok. Csókol szeretettel szerető öcséd Józsi, honvéd hadapród.

— **Előttem íekszik egy csomó újság:** heti-napi lap, politikai, szépirodalmi, társadalmi. Nem tudom, melyikhez nyuljak, mert mindegyikben érdekesítő dolgok vannak, mindegyikben a nemzet tüzes hazaszeretete lobog. Váczai Hírlap, Udvarhelyi Híradó, Csikmezei Hírlap, Kolozsvári Néplap, Nyitramegyei Szemle, Tiszántúli stb. stb., mind telve vannak e szomorú napokban vigasztaló jelenségek megörökítésével, esatatról küldött levelek; zünn, megsegít a Mindenható! Imádkozzatok ti is!” Gyászjelentések: „Szomorodott, de a jó Isten akaratában megnyugodva jelentjük, hogy apánk, fiunk, testvérünk a harctéren hősi halált halt. — Nagylelkű adományok: „A harctéren küzdő katonáink karácsonyára, hogy ők is érezzék a szeretet melegét, melegítő, hogy ne fájzanak” — Természeti adományok a kifáradt, megsebesült vitézeknek. A nemzet hőse, a halálal is bátran szembeszálló, a hazáért, szabadságáért mindent feláldozni kész lelke csendül meg a sorokban. Szinte örvend a lelkem, hogy az égek Ura reánk küldte ezt a nagy csapat, mert felébredtünk hosszú álmunkból, mert lassankint kivesz belőlünk a hitetlenség erőt és egyetértést bomlaltó átka, megnyitjuk erszényünket és megtagadunk önmagunktól sok sok kényelmet a közért! Örvendek, mert az én édes magyar hazám lagymatag lakói visszanyerik ősapáink tiszta hitét, bátorságát, áldozatkészségét, hősi lelkületét.

Te nagy, te véres háború! neveld, tisztid, nemesítsd tovább is a nemzetet ezer csapásoddal, könnyet fakasztó szomorúsággal, hogy felvirágozjon a régtől óhajtott, de még el nem jött szebb, jobb, boldogabb Magyarország hajnala.

IRODALOM.

Hörmann: Untersuchungen zur griechischen Laienbeicht. Donauwörth. Auer, 1913

A dogmatika nem a speculatio-n kezdődik s tulajdonképen nem is utána indul. Dogmatörténet és Irás-magyarázat fogják a kezét s vezetik a Paradiso mysteriumai felé.

A nagy Franzelint átjárta ez a meggyőződés s ilyen szempontból is építette fel becses művét. Újabb dogmaticusaink, főleg a terhes munkától húzódo népek köréből származók, elhagyták Franzelin egészséges irányát s a Summa magyarázatára szorítottak, körülírták a nagy Sz. Tamás tömör gondolatait. Pedig a nagy feladatok éppenséggel nem ezen a téren vannak. Mi volt az ősi egyház hite a Szentmise lényegéről, hogyan gondolkodtak a bűnbocsátó hatalomról, mi cimen gyóntat Pachomius egy nagy bűnös, noha nem is volt pap. — hogyan veheti fel Symeon a XI. sz. nagy görög theologusa a kérdést: vajjon szabad-e a föl nem szentelt szerzetesnek is gyóntatnia? Ezek közül a tudományos igazgató kérdések közül ragadja ki Hörmann dolgozata tárgyát: a görög egyházban előforduló laikus-gyóntatást. A laikus gyóntatás nem volt ismeretlen a nyugati egyházban sem. Törvényes gyóntató híjján a súlyos beteg valamelyik jelenvolt világi hívőnek tárta föl bűnös lelkiismeretét: meggyónt a laikusnak. A görög egyházban ez a laikus-gyóntatás más formát öltött: a zaklatott lelkű ember jó tanácsért és bűnbocsátásért nem a törvényes joghatósággal rendelkező paphoz, hanem a lelki életben kiváló asketához, a Szentlelek ajándékában gazdag férfiúhoz fordul.

Ez a tény magyarázatra szorul. Miért keres charismákat a hívő s miért nem nézi a iurisdicciót? Miért kíván gyóntatójától különleges lelki tökéletességet, holott Jo. XX. 21. nem köt ki semmi rendkívüli lelki felkészültséget? Hörmann a Laurain, Gromer, főként pedig a Hill által megtört talajon dolgozik tovább részleteket tár föl s magyarázatokat sző a tényekhez, fegyelmezésben pedig oda jut, hogy a görög laikus-gyóntatás sem kívánt szentségi bűnbocsátás-ként szerepelni, amint a nyugati egyházban szokásos sem volt az. A tárgy bennünket it a Kelet szélén különösen érdekel, mert a Keleti kereszténység életének hullámverése átesap a Kárpátokon hozzánk. Nem illik hallatlanba venni moráját.

Dr. Sz.

Szerkesztői üzenetek.

A pénztári hivatal tisztelettel kéri mindazokat, akiknek előfizetési hátralék miatt levélnben megkeresés ment és ennek eleget nem tettek, — sziveskedjenek sürgősen intézkedni.

Alsófehérvármegye Alispánjától.

Sz. 12652—1914.

alisp.

Tárgy: A rendőrfőkapitányi állás pályázati hirdetménye.

Pályázati hirdetmény.

Gyulafehérvár város rendőrfőkapitányi állása nyugdíjba vonulás által üresedésben, erre ezennel pályázatot hirdetek.

Gyulafehérvár város rendőrfőkapitányi állása évi 3600 azaz Háromezerhatszáz korona kezdőfizetés és 780 kor. azaz Hétszáznyolcvan korona lakpénz élvezetével van egybekötve.

A minősítést illetőleg utalok az 1883. évi I. t. c. 3. 5. 5. §. VI. rész. illetve az 1912. évi LVIII. t. c. 22. §-okban foglaltakra.

Felhívom mindazokat a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy eddigi szolgálataikat igazoló bizonyítványokkal, születési anyakönyvi kivonattal és elméleti képzettségüket és minősítésüket igazoló bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvényeiket, a közszolgálatban állók hivatalfőnökjük, közszolgálatban nem állók pedig lakhelyükre nézve illetékes főispán útján **1914. december 26-ig bezárólag Gyulafehérvár város polgármesteréhez** nyújtsák be.

Nagyenyeden, 1914. november 18-án.

Br. Bánffy Kázmír,
alispán.

Alsófehérvármegye Alispánjától.

Sz. 12714—1914.

alisp.

Tárgy: Gyulafehérvár városi főszámvevői, orvosi és rendőrtisztai állások pályázati hirdetménye.

Pályázati hirdetmény.

Gyulafehérvár városnál a főszámvevői, orvosi és rendőrtisztai állások üresedésbe jövén azokra ezennel pályázatot hirdetek.

A főszámvevői állás évi 3600 korona kezdő fizetéssel és 780 kor. lakpénzzel, a városi orvosi állás évi 2000 kor. kezdő fizetéssel és 540 kor. lakpénzzel és végül a rendőrtisztai állás évi 2000 kor. kezdőfizetéssel és 540 kor. lakpénzzel van egybekötve.

Az orvosi állás a városi közkorhízi orvosi teendők végzésével és a halottkém-léssel kapcsolatos.

A minősítést illetőleg utalok a főszámvevői állásnál az 1912. évi LVIII. t.-c. 22. az 1883. évi I. t.-c. 17. és a szervezeti szabályzat 192. §-a; a városi orvosi állásnál az 1908. évi XXXVIII. t.-c. 7. az 1883. évi I. t.-c. 9. és a szervezeti szabályzat 192. §-ra és végül a rendőrtisztai állásnál a szervezeti szabályzat 192. §-ban foglaltakra.

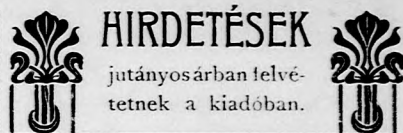
A főszámvevői állás 6 évre illetve a

legközelebbi általános tisztújításig, míg az orvosi és rendőrtisztai állás életfogytiglan tölendő be.

Felhívom mindazokat, akik ezen állások valamelyikét elnyerni óhajtják, hogy pályázati kérvényeiket a korukat igazoló születési anyakönyvi kivonattal, eddigi szolgálataikat igazoló hivatali bizonyítványokkal és minősítésüket és elméleti képzettségüket feltüntető bizonyítványokkal felszerelve a közszolgálatban állók hivatal főnökjük, míg közszolgálatban nem állók lakhelyükre nézve illetékes főispán útján **Gyulafehérvár polgármesteréhez 1914. évi december 26-ig bezárólag** adják be.

Nagyenyeden, 1914. december 19-én.

Br. Bánffy Kázmír,
alispán.

HIRDETÉSEK

jutányosárban felvetnek a kiadóban.

Egy németül, magyarul és románul

beszélő 55 éves róm. kath. özvegy — egészséges — teljesen munkaképes — kisebb háztartás vezetésére alkalmas — jó szakácsné, minden tekintetben megbízható — takarékos — szorgalmas — munkás és bizgó ajánlkozik szerény fizetés mellett — pápi vagy más házhoz gazdasszonynak.

Én öt nyugodt lelkiismerettel ajánlom

Müller J.

boicai plebános.

MEGHÍVÓ.

A „Börgyár részvénytársaság Gyulafehérvár” rendes közgyűlését 1914. december hó 21-én délután 3 órakor a Kereskedelmi bank részvénytársaság Gyulafehérvár pénztézet helyiségében tartja meg, melyre a részvényesek* tisztelettel meghívotnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság jelentése az eddigi működésről és zárszámadásról, valamint ezzel kapcsolatos indítványa a mérleg megállapítása s a tiszta nyereség mikénti felosztása tárgyában.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Határozathozatal a tiszta nyereség hováfordítása tárgyában s a felmentvény megadása.
4. Három igazgatósági tag megválasztása 3 évi időtartamra.
5. Esetleges indítványok**

Az igazgatóság.

* Az alapszabályok 18. §. értelmében a t. részvényesek felkértek, hogy részvényeiket a szavazati jog gyakorolhatása céljából 3 nappal a közgyűlés előtt a »Kereskedelmi bank részvénytársaság Gyulafehérvár» pénztézet pénztáránál letétevényezzék.

** Az alapszabályok 28. §-a értelmében csak oly önálló indítványok tárgyalhatók, a melyek legalább 15 nap-pai a közgyűlés előtt az igazgatóságnak be lettek jelentve.

Naponta
friss
élesztő!

LABUD JÓZSEF

(ezeiött özv. Lakner Antalné)

GYULAFEHÉRVÁR, NOVÁK FERENCZ-TÉR
(a városháza szomszédságában.)

Sütőde és lisztraktár

Ajánlom elsőrendű friss süteményeim, u. m. tejes és vajás kiflit, sós kiflit, sós fonotat, kalácsot, továbbá fehér, barna és félbarna kenyereimet. Dusan felszerelt lisztraktáromban házi kenyérnek való legjobb minőségű lisztjeimet, melyek kizárólag csak a hírneves NEUMANN TESTVÉREK cég aradi gőzmalma örleményei.

Naponta
2-szer
kenyer-
sütés.

Megbízható kath. cég!

A pécsi országos kiállítás
arany éremmel kitüntetve.

Ruzsinszky Béla

oltárépítő

PECS, Tábor-utca 4. sz.

Géperőre berendezett műintézetében olcsón készít bemutatott rajzok szerint oltárt, szószéket, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását, és szobrok színezését.

TELEFON
SZÁM 16.

Schäser Ferenc, Gyulafehérvár.

TELEFON
SZÁM 16.

Feltűnést kelt a teljesen látható írásu eredeti amerikai

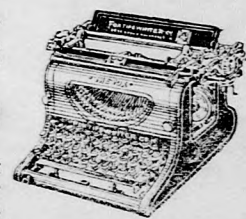
FOX-írógép

legujabb modellje.

Dijtalanul bárhol bemutatom.

IRÓGÉPKELLÉKEK: szénpapír, szallagok, írógéppapírok stb., különféle gyártmányuakat, eredeti gyári árban állandóan raktáron tartok.

Ügyvédeknek és hivataloknak részletfizetésre is szállitok.

VILÁGHÁBORÚ

Képes krónikája.

A világháború összes eseményeinek hű és érdekfeszítő leírása
kitünő írók tollából, rendkívül sok érdekes képpel.

Megjelen minden csütörtökön.

Hetenkint egy füzet jelenik meg. Egy füzet ára 24 fillér.

Vidéki megrendelések csak utánvetel vagy a pénz előzetes be-
küldése ellenében eszközöltetnek, Egyes füzetek beküldéséért minden
füzetért 5 fillér, 4 füzet egyszeri küldésért 10 fill. póstadij fizetendő.

Eddig 7 füzet jelent meg.

Kaphatók: **A püsp. Lyc. Könyvnyomdában
Gyulafehérvárt.**

Katholikus családok lapja!

„ÉLET”

Képes heti folyóirat. Előkelő színvo-
nalon szerkesztett szépirodalmi ké-
pes lap. Nem hiányozhatik egyetlen
katholikus intelligens család asztalá-
ról sem. Szerkeszti jeles katolikus
írók gárdája élén Izsóf Alajos. Előfi-
zetési ára egész évre 20, félévre 10,
negyedévre 5 K. Szerkesztőség és
kiadóhivatal, Budapest, VII., Damja-
nich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a
változatos tartalmú, aktuális képek-
ben gazdag folyóiratot közönségünk
figyelmébe s támogatásába.

Fehér vászon- és lenrongyok

bármily mennyiségben vétetnek:

Schäser Ferenc könyvnyomdájában.

Harcztéri térképek

Páris és környék	60 f.	Antwerpen, Lüttich és Namur várainak térképe	60 f.
Középeurópa	1.40 f.	Osztrák-Magyar, Német és Orosz határszéli részek térképe	1.20 f.
A francia-német harcztér	72 f.		

megrendelhetők

Schäser Ferencz

könyv-, papir- és írószerkereskedésében

TELEFONSZÁM 16.

GYULAFEHÉRVÁR

TELEFONSZÁM 16.

A plebániáknak és lelkészi hivatalok-
nak sükséges összes

Egyházi nyomtatványok

valamint a zárszámadásokhoz sükséges

RELATIÓK

kaphatók a Püsp. Lyc. Könyvnyom-
dában Gyulafehérvárt.